

حقوق بیع بین المللی

شرح کنوانسیون بیع بین المللی کالا
در پرتو دکترین و رویه قضایی

مطالعه تطبیقی با اسناد بین المللی و حقوق ایران

چاپ دوم - ویرایش اول

تألیف:

دکتر ابراهیم شعاریان

استاد دانشکده حقوق و علوم اجتماعی دانشگاه تبریز

فرشتاد رسیم

بوس دکتری دانشگاه تبریز

موسسه مطالعات و پژوهشهای حقوقی

تهران - ۱۳۹۵

سرشناسه	: شعاریان ستاری، ابراهیم، ۱۳۴۳ -
عنوان و نام پدیدآور	: حقوق بیع بین‌المللی: شرح کنوانسیون بیع بین‌الملل کالا در پرتو دکترین و رویه قضایی (مطالعه تطبیقی با اسناد بین‌المللی و حقوق
ایران/تالیف ابراهیم شعاریان، فرشاد رحیمی.	
وضعیت ویراست	: چاپ دوم - ویرایش اول
مشخصات نشر	: تهران: موسسه مطالعات و پژوهشهای حقوقی شهر دانش، ۱۳۹۵.
مشخصات ظاهری	: ۱۱۵۵ص.
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۷۰۷۷-۵۵-۹
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
یادداشت	: چاپ دوم.
عنوان دیگر	: شرح کنوانسیون بیع بین‌الملل کالا در پرتو دکترین و رویه قضایی (مطالعه تطبیقی با اسناد بین‌المللی و حقوق ایران).
موضوع	: کنوانسیون سازمان ملل در مورد قراردادهای خرید و فروش بین‌الملل کالا: (۱۹۸۰: وین)
موضوع	: United Nations Convention on Contracts for the International sale of Goods: (1980: Vienna):
موضوع	: صادرات -- قراردادهای فروش
موضوع	: Export sales contracts
موضوع	: حقوق تجارت -- تفسیر و استنباط
موضوع	: Commercial law -- Interpretation and construction:
موضوع	: حقوق تجارت -- ایران -- تفسیر و استنباط
موضوع	: Commercial law -- Iran -- Interpretation and construction
موضوع	: صادرات -- ایران
موضوع	: Export sales -- Iran
شناسه افزوده	: رحیمی، فرشاد، ۱۳۴۳ -
شناسه افزوده	: موسسه مطالعات و پژوهشهای حقوقی شهر دانش
رده بندی کنگره	: ۳۴۱/۷۵۴: ۲۸۳۱۹۰۰/۷۷۷۵۵۵
رده بندی دیویی	: ۳۴۱/۷۵۴:
شماره کتابشناسی ملی	: ۴۴۳۶۴۴۵:

هر گونه اقتباس و تقلید و بهره‌برداری از شکل، محتوا، متن، عناوین اصلی و فرعی و فهرست کتاب بدون ذکر منبع و همچنین کپی برداری و نسخه‌برداری به هر شیوه، سرقت علمی و این محسوب و مشمول ضمانت‌اجراهای کیفری و مدنی قوانین حمایتی مربوطه خواهد بود.

عنوان	: حقوق بیع بین‌المللی
مؤلف	: دکتر ابراهیم شعاریان، فرشاد رحیمی
ناشر	: موسسه مطالعات و پژوهشهای حقوقی شهردانش
نوبت چاپ	: دوم
نوبت ویرایش	: اول
تاریخ چاپ	: ۱۳۹۵
شمارگان	: ۱۰۰۰ نسخه
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۷۰۷۷-۵۵-۹
قیمت	: ۸۰,۰۰۰ تومان

به نام خداوند جان و خرد

سخن ناشر

توسعه ادبیات حقوقی در هر کشور، نقش مهمی در پیشرفت نظام حقوقی آن کشور ایفا می‌نماید. اندیشمندان و پژوهشگران دنیای بیکران حقوق، که شیفته نظم‌اند و سرباز عدالت، آموزه‌های علمی و تجربیات عملی خویش را به جامعه حقوقی عرضه می‌دارند تا بتوانند در تثبیت و تنویر نظم اجتماعی و استقرار عدالت و اصلاح و پیشرفت کشور سهیم گردند.

قانونگذار فهیم و آگاه، هیچگاه در مقام تهیه پیش‌نویس و مهیا شدن جهت وضع قانون، خود را بی‌نیاز از ادبیات و دکترین حقوقی کشور و مشورت با خبرگان نخواهد یافت، و هیچگاه اصول قبلی خویش را دائمی و مصون از نقد و اصلاح قلمداد نخواهد نمود. قضات متخصص و عدالت‌پیشه نیز نقد علمی و منصفانه آرای خود را مایه تکامل و پیشرفت می‌دانند.

دانشکده‌های حقوق که با مأموریت خطیر تربیت قضات، وکلا، مشاوران حقوقی، سردفتران، پژوهشگران، و اساتید کشور را رفته رفته همت می‌گمارند علاوه بر اینکه از آموزه‌های علمی و قضایی کشور بسیار بهره می‌برند متقابلاً رسالت مهمی در غنی‌سازی ادبیات و دکترین حقوقی کشور برعهده دارند.

کشور ایران به ویژه در دو دهه اخیر پیشرفت قابل توجهی در توسعه کمی ادبیات حقوقی کشور را شاهد بوده است. تعداد کتب و نشریات حقوقی منتشره در کشور طی بیست سال اخیر، به نسبت گذشته به مراتب افزایش یافته است. این دستاورد را باید به فال نیک گرفت و امیدوار بود که این پیشرفت کمی به همین میزان توسعه‌ای کیفی در بارور شدن دکترین حقوقی مورد نیاز کشور همراه باشد و با احترام به حقوق مالکیت فکری دیگران انتشار یابد.

انتشارات مؤسسه مطالعات و پژوهشهای حقوقی شهردانش که همواره سعی داشته است علاوه بر انتشار آثار حاصل از تحقیقات پژوهشکده حقوق، به صورتی هدفمند و با ارزیابی علمی به گزینش و چاپ و انتشار کتابهای حقوقی در حوزه‌ها و موضوعات مورد نیاز جامعه حقوقی کشور مبادرت ورزد، زحمات آقایان دکتر ابراهیم شعاریان و

فرشاد رحیمی در تألیف کتاب **حقوق بیع بین‌المللی** را ارج نهاده، امیدوار است این کتاب مورد استقبال جامعه حقوقی کشور و مورد استفاده متولیان امر قرار گیرد.
وحید اشتیاق

www.ketab.ir

فهرست مطالب

پیشگفتار..... ۴۳.

بخش اول: قلمرو اعمال و مقررات کلی

فصل اول: قلمرو اعمال

ماده ۱ (قلمرو شخصی)..... ۵۳

۱- شرح..... ۵۴

۱- اعمال مستقیم..... ۵۴

۱-۲- مفرد بین‌المللی بودن بیع..... ۵۴

۲-۲- مفرد محل تجارت..... ۵۶

۲-۳- مفرد واردات بیع و کالا..... ۵۷

۳- اعمال غیرمستقیم کنوانسیون..... ۵۹

۴- معلوم نبودن محل استقرار تجارت طرفین در کشورهای مختلف..... ۶۰

۵- نقش تابعیت طرفین در تعیین قلمرو کنوانسیون..... ۶۰

۶- رویه قضایی..... ۶۱

۷- مقایسه با اسناد بین‌المللی..... ۶۴

۸- حقوق ایران..... ۶۴

ماده ۲ (بیع‌های استثناء شده)..... ۶۹

۱- شرح..... ۷۱

۲- بیع‌های استثناء شده بر مبنای هدف آنها..... ۷۱

۳- ضابطه تشخیص خرید برای مصرف شخصی، خانوادگی و خانگی و بار اثبات آن..... ۷۲

..... ۷۲

۴- بیع‌های استثناء شده بر مبنای ماهیت معاملات..... ۷۴

۵- بیع‌های استثناء شده بر مبنای ماهیت کالاهای فروخته شده..... ۷۴

۵-۱- بیع سهام، سهم‌الشرکه، اوراق بهادار، اسناد قابل انتقال یا پول..... ۷۴

۵-۲- بیع کشتی‌ها، سفاین، هاورکرافت (هواناو) و وسایل نقلیه هوایی..... ۷۶

- ۷۸ ..... ۵-۳- بیع نیروی برق
- ۷۸ ..... ۶- رویه قضایی
- ۸۰ ..... ۷- مقایسه با اسناد بین‌المللی
- ۸۳ ..... ماده ۳ (قراردادهای تأمین کالا و خدمات)
- ۸۳ ..... ۱- شرح
- ۸۴ ..... ۲- قراردادهای ناظر به تهیه کالایی که باید ساخته یا تولید شوند
- ۸۵ ..... ۱-۲- ضابطه تعیین بخش اساسی مواد لازم برای ساخت یا تولید
- ۸۶ ..... ۲-۲- مفهوم مواد لازم برای ساخت یا تولید
- ۸۷ ..... ۳- قراردادهای با عنصر خدمت
- ۸۸ ..... ۱-۳- مفهوم فرستادن عمده
- ۸۹ ..... ۲-۳- نحوه تعیین مورد بودن قرارداد متضمن تسلیم کالا و ارائه خدمات
- ۹۰ ..... ۴- رویه قضایی
- ۹۳ ..... ۵- مقایسه با اسناد بین‌المللی
- ۹۵ ..... ۶- حقوق ایران
- ۹۹ ..... ماده ۴ (قلمرو ماهوی)
- ۹۹ ..... ۱- شرح
- ۱۰۰ ..... ۲- اعتبار قرارداد یا هر یک از شرایط آن یا اعتبار هرگز: عرف مربوطه
- ۱۰۰ ..... ۱-۲- اعتبار قرارداد
- ۱۰۳ ..... ۲-۲- اعتبار شروط قرارداد
- ۱۰۳ ..... ۱-۲-۲- اعتبار موافقتنامه‌های داوری
- ۱۰۴ ..... ۲-۲-۲- شروط استاندارد (Standard Terms)
- ۱۰۵ ..... ۳- اعتبار عرف و عادت
- ۱۰۶ ..... ۴- اثر قرارداد نسبت به انتقال مالکیت
- ۱۰۷ ..... ۵- رویه قضایی
- ۱۰۹ ..... ماده ۵ (استثنای مسئولیت خسارت شخصی)
- ۱۰۹ ..... ۱- شرح

- ۲- مرگ ناشی از کالا یا خسارت شخصی وارده به خریدار و ثالث ۱۱۰
- ۳- خسارت وارده به سایر اموال خریدار ۱۱۰
- ۴- رویه قضایی ۱۱۳
- ماده ۶ (استثنای کنوانسیون، تعدیل یا تغییر آن) ۱۱۵
- ۱- شرح ۱۱۵
- ۲- محدودیت اصل حاکمیت اراده ۱۱۶
- ۳- مستثنی نمودن کنوانسیون ۱۱۷
- ۱- امکان استثنای ضمنی کنوانسیون ۱۱۶
- ۲-۱-۲-۳- استثنای کنوانسیون از طریق شرط انتخاب قانون و شرط انتخاب
محل ۱۱۹
- ۳-۳- انتخاب قواعد فراملی توسط طرفین ۱۲۰
- ۴-۳- ضرورت توافق طرفین برای مستثنی نمودن کنوانسیون ۱۲۱
- ۴- زمان مستثنی نمودن کنوانسیون ۱۲۱
- ۵- انتخاب کنوانسیون به عنوان قانون حاکم ۱۲۲
- ۶- رویه قضایی ۱۲۴

فصل دوم: مقررات کلی

- ماده ۷ (تفسیر کنوانسیون) ۱۲۹
- ۱- شرح ۱۲۹
- ۲- ضوابط تفسیر ۱۳۱
- ۱-۲- ویژگی بین المللی بودن کنوانسیون ۱۳۱
- ۲-۲- ضرورت گسترش هماهنگی در اعمال کنوانسیون ۱۳۲
- ۳-۲- لزوم رعایت حسن نیت در تجارت بین الملل ۱۳۲
- ۳- پر کردن خلاءهای کنوانسیون ۱۳۴
- ۱-۳- اصول کلی مقرر در کنوانسیون ۱۳۵
- ۲-۲- امکان استفاده از قیاس در پر کردن خلاءهای کنوانسیون ۱۳۶
- ۳-۳- امکان استفاده از UPICC در پر کردن خلاءهای کنوانسیون ۱۳۸

- ۴- امکان توسعه اصل حسن نیت به روابط قراردادی طرفین ۱۴۰
- ۵- رویه قضایی ۱۴۱
- ۶- مقایسه با اسناد بین‌المللی ۱۴۴
- ۷- حقوق ایران ۱۴۶
- ماده ۸ (تفسیر اظهارات و رفتار طرفین) ۱۴۹**
- ۱- شرح ۱۴۹
- ۲- قلمرو ماده ۸ کنوانسیون ۱۵۱
- ۳- معیار شخصی ۱۵۲
- ۴- معیار نوعی ۱۵۳
- ۵- توجه به سایر شرایط و اوضاع و احوال ۱۵۵
- ۶- قاعده ساد شفاقی ۱۵۷
- ۷- شرط مرجع ۱۵۸
- ۸- رویه قضایی ۱۵۹
- ۱۰- حقوق ایران ۱۶۴
- ماده ۹ (عرف و رویه تجاری) ۱۶۹**
- ۱- شرح ۱۷۰
- ۲- مفهوم رویه ۱۷۰
- ۳- آثار رویه ۱۷۱
- ۳-۱- تأثیر رویه نسبت به قواعد تکمیلی، شروط قراردادی و عرف ۱۷۱
- ۳-۲- تأثیر رویه در انعقاد قرارداد ۱۷۲
- ۳-۳- تأثیر رویه در تفسیر قرارداد ۱۷۳
- ۳-۴- پایان رویه ۱۷۳
- ۴- مفهوم عرف ۱۷۴
- ۴-۱- عرف مورد توافق ۱۷۴
- ۴-۲- قابلیت اعمال عرف در صورت عدم توافق بر آن ۱۷۵
- ۵- شرایط قابلیت اعمال عرف در صورت عدم توافق بر آن ۱۷۶
- ۵-۱- آگاهی طرفین یا عدم امکان ناآگاهی ۱۷۶

- ۱۷۷ ..... ۵-۲- شهرت عرف و رعایت منظم آن در تجارت مربوطه
- ۱۷۹ ..... ۶- «تأییدیه‌ها» و اینکوئترمزها
- ۱۸۱ ..... ۷- رویه قضایی
- ۱۸۴ ..... ۸- مقایسه با اسناد بین‌المللی
- ۱۸۶ ..... ۹- حقوق ایران
- ۱۸۹ ..... ماده ۱۰ (تعدد محل تجارت یا فقدان آن)
- ۱۸۹ ..... ۱- شرح
- ۱۹۰ ..... ۲- وجود بیش از یک محل تجارت
- ۱۹۱ ..... ۱- مفهوم نزدیکی بن ارتباط محل تجارت با قرارداد و اجرای آن
- ۱۹۲ ..... ۴- عدد وجود محل تجارت
- ۱۹۲ ..... ۵- مفهوم محل بنگاه معاملات معمولی
- ۱۹۳ ..... ۶- رویه قضایی
- ۱۹۶ ..... ۷- مقایسه با اسناد بین‌المللی
- ۱۹۷ ..... ۸- حقوق ایران
- ۱۹۹ ..... ماده ۱۱ (اصل رضایی بودن قرارداد)
- ۱۹۹ ..... ۱- شرح
- ۲۰۰ ..... ۲- قلمرو اصل آزادی شکلی
- ۲۰۱ ..... ۳- رویه قضایی
- ۲۰۴ ..... ۴- مقایسه با اسناد بین‌المللی
- ۲۰۵ ..... ۵- حقوق ایران
- ۲۰۷ ..... ماده ۱۲ (آثار اعلامیه موضوع ماده ۹۶ کنوانسیون)
- ۲۰۷ ..... ۱- شرح
- ۲۰۸ ..... ۲- قلمرو اعمال رزرو و آثار آن
- ۲۰۹ ..... ۳- رویه قضایی
- ۲۱۱ ..... ماده ۱۳ (مفهوم مکتوب)
- ۲۱۱ ..... ۱- شرح

- ۲- رویه قضایی ۲۱۴
 ۳- مقایسه با اسناد بین‌المللی ۲۱۴

بخش دوم: انعقاد قرارداد

ماده ۱۴ (شرایط ایجاب) ۲۱۷

- ۱- شرح ۲۱۷
 ۲- شرایط ایجاب نافذ ۲۱۸
 ۲-۱- وجود قصد التزام ۲۱۸
 ۲-۲- مشخص بودن ایجاب ۲۱۹
 ۲-۱-۲- مشخص نمودن کالا ۲۲۱
 ۲-۲-۲- مشخص نمودن مقدار کالا ۲۲۱
 ۲-۲-۱- مشخص نمودن ثمن ۲۲۳
 ۳- ایجاب به عموم ۲۲۵
 ۴- رویه قضایی ۲۲۶
 ۵- مقایسه با اسناد بین‌المللی ۲۲۹
 ۶- حقوق ایران ۲۳۰

ماده ۱۵ (زمان نفوذ ایجاب و انصراف از آن) ۲۳۳

- ۱- شرح ۲۳۳
 ۲- زمان نفوذ ایجاب ۲۳۴
 ۳- تعریف انصراف از ایجاب ۲۳۵
 ۴- شرایط انصراف از ایجاب ۲۳۵
 ۵- تفاوت‌های رجوع از ایجاب و انصراف از آن ۲۳۶
 ۶- مقایسه با اسناد بین‌المللی ۲۳۷
 ۷- حقوق ایران ۲۳۸

ماده ۱۶ (رجوع از ایجاب) ۲۴۱

- ۱- شرح ۲۴۱
 ۲- قاعده قابلیت رجوع از ایجاب ۲۴۲

۲۴۴	۳- استثنائات قاعده قابلیت رجوع از ایجاب
۲۴۵	۳-۱- تعیین موعد معین برای قبول
۲۴۶	۳-۲- اتکای معقول مخاطب به ایجاب به عنوان یک ایجاب غیرقابل رجوع
۲۴۸	۴- مسئولیت ناشی از رجوع ناصحیح از ایجاب
۲۵۰	۵- رویه قضایی
۲۵۲	۶- مقایسه با اسناد بین‌المللی
۲۵۳	۷- حقوق ایران
۲۵۷	ماده ۱۷ (رد ایجاب)
۲۵۷	۱- شرح
۲۵۸	۲- مقایسه با اسناد بین‌المللی
۲۵۹	۳- حقوق ایران
۲۶۱	ماده ۱۸ (قبول ایجاب بینه آن و اثر سکوت)
۲۶۱	۱- شرح
۲۶۰	۲- طرق اعلام قبول
۲۶۳	۳- اثر سکوت یا عدم اقدام
۲۶۳	۴- ضرورت اعلان قبول به ایجاب‌کننده
۲۶۵	۵- استثنای وارد بر ضرورت اعلان قبول به ایجاب‌کننده
۲۶۶	۶- زمان نفوذ قبول
۲۶۶	۷- رویه قضایی
۲۶۹	۸- مقایسه با اسناد بین‌المللی
۲۷۰	۹- حقوق ایران
۲۷۵	ماده ۱۹ (عدم انطباق کامل قبول با ایجاب و نبرد فرمها)
۲۷۵	۱- شرح
۲۷۹	۲- استفاده از شروط استاندارد در قراردادها
۲۸۱	۳- نحوه اندراج صحیح شروط استاندارد
۲۸۳	۴- تعارض شروط استاندارد با یکدیگر

- ۲۸۵ ..... ۴-۱- توسل به حقوق داخلی قابل اعمال
- ۲۸۵ ..... ۴-۲- قاعده آخرین اقدام یا تیر خلاص
- ۲۸۶ ..... ۴-۳- قاعده تساقط
- ۲۸۷ ..... ۵- رویه قضایی
- ۲۹۱ ..... ۶- مقایسه با اسناد بین المللی
- ۲۹۲ ..... ۷- حقوق ایران
- ۲۹۵ ..... ماده ۲۰ (مهلت قبول ایجاب)
- ۲۹۵ ..... ۱- شرح
- ۲۹۸ ..... ۲- مقایسه با اسناد بین المللی
- ۲۹۹ ..... ۳- حقوق ایران
- ۳۰۳ ..... ماده ۲۱ (قبول سریه با تأخیر)
- ۳۰۳ ..... ۱- شرح
- ۳۰۵ ..... ۲- تأخیر منتسب به منافع ایجاب
- ۳۰۶ ..... ۳- تأخیر ناشی از جریان انشال
- ۳۰۸ ..... ۴- رویه قضایی
- ۳۰۹ ..... ۵- مقایسه با اسناد بین المللی
- ۳۱۰ ..... ۶- حقوق ایران
- ۳۱۱ ..... ماده ۲۲ (انصراف از قبول)
- ۳۱۱ ..... ۱- شرح
- ۳۱۲ ..... ۲- اسناد بین المللی
- ۳۱۲ ..... ۳- حقوق ایران
- ۳۱۵ ..... ماده ۲۳ (زمان انعقاد قرارداد)
- ۳۱۵ ..... ۱- شرح
- ۳۱۷ ..... ۲- رویه قضایی
- ۳۱۸ ..... ۳- مقایسه با اسناد بین المللی
- ۳۱۸ ..... ۴- حقوق ایران

۳۲۱	..... ماده ۲۴ (مفهوم وصول)
۳۲۱	..... ۱- شرح
۳۲۳	..... ۲- رویه قضایی
۳۲۵	..... ۳- مقایسه با اسناد بین‌المللی
۳۲۶	..... ۴- حقوق ایران

بخش سوم: بیع کالا

فصل اول: مقررات کلی

۳۲۹	..... ماده ۲۵ (مفهوم نقض اساسی قرارداد و شرایط آن)
۳۳۰	..... ۱- شرح
۳۳۱	..... ۲- عناصر نقض اساسی قرارداد
۳۳۱	..... ۱-۲- ورود خسار
۳۳۳	..... ۲-۲- محرومیت اساسی
۳۳۴	..... ۳-۲- غیر قابل پیش‌بینی بودن محرومیت اساسی ناشی از نقض قرارداد
۳۳۵	..... ۳- امکان اثبات غیر قابل پیش‌بینی بودن محرومیت اساسی
۳۳۷	..... ۴- مصادیق نقض اساسی قرارداد
۳۳۷	..... ۱-۴- نقض اساسی در صورت عدم انجام تعهد
۳۳۸	..... ۲-۴- نقض اساسی در صورت تأخیر انجام تعهد
۳۴۰	..... ۳-۴- نقض اساسی در صورت ایفای غیرمنطقی
۳۴۲	..... ۴-۴- نقض اساسی در فرض تسلیم اسناد غیرمنطبق
۳۴۵	..... ۵- رویه قضایی
۳۴۹	..... ۶- مقایسه با اسناد بین‌المللی
۳۵۰	..... ۷- حقوق ایران
۳۵۳	..... ماده ۲۶ (اخطار فسخ قرارداد)
۳۵۳	..... ۱- شرح

- ۲- شناسایی فسخ غیر قضایی در کنوانسیون ۳۵۵
- ۳- شکل اخطار ۳۵۵
- ۴- مفاد اخطار ۳۵۶
- ۵- امکان فسخ قرارداد بدون ارسال اخطار ۳۵۷
- ۶- مخاطب اخطار فسخ قرارداد ۳۵۷
- ۷- رویه قضایی ۳۵۷
- ۸- مقایسه با اسناد بین‌المللی ۳۵۹
- ۹- حقوق ایران ۳۶۰
- ماده ۷ (۱) (خلال در انتقال اخطار یا سایر طرق اعلام اراده) ۳۶۳
- ۱- شرح ۳۶۳
- ۲- امکان رجوع از اطلاعات مبادله شده تحت شمول ماده ۲۷ ..... ۳۶۵
- ۳- شکل اطلاعات مبادله شده و اثبات ۳۶۵
- ۴- رویه قضایی ۳۶۶
- ۵- حقوق ایران ۳۶۸
- ماده ۲۸ (امکان درخواست اجرای عین در دادگاه) ۳۷۱
- ۱- شرح ۳۷۱
- ۲- قلمرو حقوق متبوع قاضی و مفهوم قرارداد بیع مشابه ۳۷۲
- ۳- محدودیت ناشی از اعمال ماده ۷۷ کنوانسیون (تکلیف به تقلیل خسارت) ۳۷۴
- ۴- محدودیت ناشی از مانع خارجی در مطالبه اجرای عین ۳۷۵
- ۵- رویه قضایی ۳۷۶
- ۶- حقوق ایران ۳۷۸
- ماده ۲۹ (شرایط تعدیل و اقاله قرارداد) ۳۷۹
- ۱- شرح ۳۷۹
- ۲- تعدیل و اقاله به صرف تراضی طرفین ۳۸۰
- ۳- شرط عدم تعدیل شفاهی ۳۸۱
- ۴- استثنای وارده بر شرط عدم تعدیل شفاهی ۳۸۲

- ۳۸۳ ..... ۵- بررسی رابطه ماده ۶ کنوانسیون و قسمت دوم بند ۲ ماده ۲۹ .....
۳۸۴ ..... ۶- رویه قضایی .....
۳۸۷ ..... ۷- مقایسه با اسناد بین‌المللی .....
۳۸۸ ..... ۸- حقوق ایران .....

فصل دوم: تعهدات فروشنده

- ماده ۳۰ (تعهدات فروشنده به طور کلی) ۳۸۹
۱- شرح ۳۸۹
۲- تعهد به تسلیم کالا ۳۹۰
۳- تعهد به تسلیم اسناد و مدارک ۳۹۱
۴- تعهد به انتقال مالکیت ۳۹۱
۵- رویه قضایی ۳۹۲
۶- اسناد بین‌المللی ۳۹۴
۷- حقوق ایران ۳۹۴

قسمت اول: تسلیم کالا و تحویل اسناد

- ماده ۳۱ (محل تسلیم کالا) ۳۹۷
۱- شرح ۳۹۷
۲- مکان تسلیم در قرارداد متضمن حمل کالا ۳۹۹
۱-۲- متصدی حمل و نقل ۴۰۰
۲-۲- شرایط تحقق تسلیم کالا به متصدی حمل و نقل ۴۰۰
۳-۲- تسلیم کالا برای ارسال به مشتری ۴۰۱
۳- مکان تسلیم کالا طبق مقررات بند ۲ ماده ۳۱ ..... ۴۰۱
۴- تسلیم کالا در محل تجارت بایع ۴۰۲
۵- مسئول پرداخت هزینه‌های حمل و نقل ۴۰۳
۶- رویه قضایی ۴۰۴
۷- مقایسه با اسناد بین‌المللی ۴۰۷

- ۴۰۸ ..... ۸- حقوق ایران
- ۴۰۹ ..... ماده ۳۲ (تعهدات مرتبط با تسلیم کالا)
- ۴۰۹ ..... ۱- شرح
- ۴۱۰ ..... ۲- تخصیص کالای موضوع قرارداد متضمن حمل کالا
- ۴۱۱ ..... ۳- انعقاد قرارداد حمل توسط بایع
- ۴۱۲ ..... ۴- ارائه اطلاعات لازم به خریدار برای بیمه کردن کالا
- ۴۱۲ ..... ۵- رویه قضایی
- ۴۱۳ ..... ۶- حقوق ایران
- ۴۱۵ ..... ماده ۳۳ (زمان تسلیم کالا)
- ۴۱۵ ..... ۱- شرح
- ۴۱۶ ..... ۲- تسلیم در سده بین با قابل احراز از قرارداد
- ۴۱۶ ..... ۳- تسلیم در مهلت معین یا زمان احراز از قرارداد
- ۴۱۷ ..... ۴- تسلیم در مهلت معقول پس از انعقاد قرارداد
- ۴۱۸ ..... ۵- رویه قضایی
- ۴۲۰ ..... ۶- مقایسه با اسناد بین‌المللی
- ۴۲۱ ..... ۷- حقوق ایران
- ۴۲۳ ..... ماده ۳۴ (زمان و مکان تسلیم اسناد مرتبط با کالا)
- ۴۲۳ ..... ۱- شرح
- ۴۲۴ ..... ۲- تسلیم اسناد غیر منطبق
- ۴۲۵ ..... ۳- رویه قضایی
- ۴۲۶ ..... ۴- مقایسه با اسناد بین‌المللی
- ۴۲۷ ..... ۵- حقوق ایران

قسمت دوم: انطباق کالا و ادعاهای شخص ثالث

- ۴۲۹ ..... ماده ۳۵ (مفهوم انطباق کالا)
- ۴۳۰ ..... ۱- شرح

- ۴۳۱ ..... ۲- انطباق کالا با قرارداد
- ۴۳۲ ..... ۲-۱- مقدار کالای مورد توافق
- ۴۳۲ ..... ۲-۲- کیفیت کالای مورد توافق
- ۴۳۴ ..... ۲-۳- وصف کالا و وضعیت حقوقی تسلیم کالای کاملاً متفاوت
- ۴۳۵ ..... ۲-۴- بسته‌بندی و ظرف‌بندی کالا
- ۴۳۷ ..... ۳- متناسب بودن کالا با استفاده عرفی مورد نظر از آن
- ۴۴۱ ..... ۴- متناسب بودن کالا با هدف خاص خریدار
- ۴۴۳ ..... ۵- مطابقت با نمونه یا مدل
- ۴۴۴ ..... ۶- اثر آگاهی مشتری از عدم انطباق کالا
- ۴۴۵ ..... ۷- ضمانت اجرائی عدم مطابقت کالا
- ۴۴۵ ..... ۸- رویه قضایی
- ۴۴۹ ..... ۹- مقایسه با اسناد بین‌المللی
- ۴۵۰ ..... ۱۰- حقوق ایران
- ۴۵۵ ..... ماده ۳۶ (زمان ارزیابی انطباق کالا با قرارداد)
- ۴۵۵ ..... ۱- شرح
- ۴۵۶ ..... ۲- مسئولیت عدم انطباق تا لحظه انتقال عموماً
- ۴۵۷ ..... ۳- مسئولیت عدم انطباق پس از انتقال صوماً
- ۴۵۸ ..... ۴- بار اثبات عدم انطباق
- ۴۵۹ ..... ۵- رویه قضایی
- ۴۶۰ ..... ۶- حقوق ایران
- ۴۶۳ ..... ماده ۳۷ (رفع عدم انطباق کالای تسلیمی پیش از موعد)
- ۴۶۳ ..... ۱- شرح
- ۴۶۷ ..... ۲- مقایسه با اسناد بین‌المللی
- ۴۶۷ ..... ۳- حقوق ایران
- ۴۶۹ ..... ماده ۳۸ (بازرسی کالا)
- ۴۶۹ ..... ۱- شرح

- ۲- نحوه بازرسی کالا و گستره آن ۴۷۰
- ۳- متصدی امر بازرسی ۴۷۲
- ۴- متعهد پرداخت هزینه بازرسی ۴۷۳
- ۵- زمان و مهلت بازرسی کالا ۴۷۴
- ۶- مکان بازرسی کالا ۴۷۹
- ۷- اثر عدم بازرسی کالا ۴۷۹
- ۸- رویه قضایی ۴۸۱
- ۹- مقایسه با اسناد بین‌المللی ۴۸۵
- ۱۰- حقوق ایران ۴۸۵
- ماده ۳۹ (ارسال اخطار: عدم انطباق) ۴۹۱
- ۱- شرح ۴۹۱
- ۲- مفاد و شکل اخطار ۴۹۳
- ۳- مهلت معقول ارسال اخطار عدم انطباق ۴۹۴
- ۱-۳- آغاز مهلت ارسال اخطار ۴۹۵
- ۲-۳- مخاطب و عامل ارسال اخطار ۴۹۶
- ۴- مهلت ارسال اخطار طبق بند ۲ ماده ۳۹ کنوانسیون ۴۹۷
- ۵- رویه قضایی ۴۹۸
- ۶- مقایسه با اسناد بین‌المللی ۵۰۱
- ۷- حقوق ایران ۵۰۲
- ماده ۴۰ (اثر آگاهی فروشنده از عدم انطباق) ۵۰۳
- ۱- شرح ۵۰۳
- ۲- زمان آگاهی بایع از عدم انطباق ۵۰۴
- ۳- قلمرو آگاهی از عدم انطباق ۵۰۵
- ۴- مفهوم عبارت «نمی‌توانست بی‌اطلاع باشد» ۵۰۶
- ۵- بار اثبات ۵۰۷
- ۶- رویه قضایی ۵۰۷
- ۷- مقایسه با اسناد بین‌المللی ۵۱۱

- ۵۱۱ ..... ۸- حقوق ایران
- ۵۱۳ ..... ماده ۴۱ (عدم انطباق حقوقی)
- ۵۱۳ ..... ۱- شرح
- ۵۱۵ ..... ۲- زمان وجود حق یا ادعای ثالث
- ۵۱۶ ..... ۳- قلمرو حق یا ادعای ثالث
- ۵۱۷ ..... ۴- ضمانت اجرای عدم انطباق حقوقی کالا
- ۵۱۸ ..... ۵- رویه قضایی
- ۵۱۹ ..... ۶- مقایسه با اسناد بین‌المللی
- ۵۱۹ ..... ۷- حقوق ایران
- ۵۲۳ ..... ماده ۴۲ (عدم اطلاع ناشی از مالکیت صنعتی و معنوی)
- ۵۲۳ ..... ۱- شرح
- ۵۲۵ ..... ۲- مفهوم حق مالکیت صنعتی یا سایر حقوق مالکیت معنوی
- ۵۲۶ ..... ۳- مفهوم عبارت «مطلع بود» نمی‌توانسته است نسبت بدان بی‌اطلاع باشد»
- ۵۲۷ ..... ۴- استثنائات مسئولیت بایع
- ۵۲۸ ..... ۵- وجوع افتراق مواد ۴۱ و ۴۲
- ۵۲۹ ..... ۶- رویه قضایی
- ۵۳۲ ..... ۷- مقایسه با اسناد بین‌المللی
- ۵۳۳ ..... ماده ۴۳ (شرایط استناد به عدم انطباق حقوقی)
- ۵۳۳ ..... ۱- شرح
- ۵۳۵ ..... ۲- رویه قضایی
- ۵۳۵ ..... ۳- مقایسه با اسناد بین‌المللی
- ۵۳۷ ..... ماده ۴۴ (عذر موجه برای عدم ارسال اخطار عدم انطباق)
- ۵۳۷ ..... ۱- شرح
- ۵۳۸ ..... ۲- عذر موجه و قلمرو آن
- ۵۴۰ ..... ۳- آثار وجود عذر موجه
- ۵۴۲ ..... ۴- رویه قضایی

قسمت سوم: ضمانت اجراهای ناشی از نقض قرارداد توسط فروشنده

- ماده ۴۵ (اقسام ضمانت‌اجراهای موجود برای خریدار) ۵۴۵
- ۱- شرح ۵۴۵
- ۲- ضمانت‌اجراهای پیش‌بینی شده برای خریدار در مواد ۴۶ تا ۵۲ ..... ۵۴۷
- ۳- قابلیت جمع حق مطالبه خسارت با هر یک از طرق جبران دیگر ۵۴۸
- ۴- عدم صلاحیت دادگاه در تعیین مهلت اضافی برای ایفای تعهد ۵۴۸
- ۵- رویه قضایی ۵۴۹
- ۶- حقوق ایران ۵۵۱
- ماده ۴۶ (درخواست اجرای عین تعهد فروشنده) ۵۵۳
- ۱- اجرای عین تعهد ۵۵۳
- ۲- درخواست کالای جایگزین ۵۵۵
- ۱-۲- امکان درخواست تسلیم جایگزین کالا در صورت معین بودن مبیع ۵۵۸
- ۲-۲- فرضی که کالا تسلیم شده مورد ادعای ثالث است ۵۵۹
- ۳- تحویل ناقص ۵۶۰
- ۴- تعمیر کالا ۵۶۲
- ۵- انتخاب بین تسلیم جایگزین و تعمیر ۵۶۳
- ۶- رویه قضایی ۵۶۳
- ۷- مقایسه با اسناد بین‌المللی ۵۶۷
- ۸- حقوق ایران ۵۶۸
- ماده ۴۷ (تعیین مهلت اضافی برای فروشنده) ۵۷۳
- ۱- شرح ۵۷۳
- ۲- شرایط تعیین مهلت اضافی ۵۷۴
- ۳- قلمرو تعیین مهلت اضافی ۵۷۶
- ۴- مزیت تعیین مهلت اضافی ۵۷۷
- ۵- اثر تعیین مهلت اضافی ۵۷۸
- ۶- رویه قضایی ۵۷۹

- ۷- مقایسه با اسناد بین‌المللی ۵۸۲
- ۸- حقوق ایران ۵۸۳
- ماده ۴۸ (رفع عدم انطباق قرارداد) ۵۸۷
- ۱- شرح ۵۸۷
- ۲- قلمرو اختیار بایع در جبران عدم انطباق و محدودیتهای آن ۵۸۹
- ۳- تقابل حق فروشنده در رفع عدم انطباق با حق خریدار به فسخ ۵۹۰
- ۴- درخواست بایع مبنی بر رفع عدم انطباق کالا و آثار آن ۵۹۴
- ۵- زمان تأثیر اخطار رفع عدم انطباق ۵۹۵
- ۶- رویه قضایی ۵۹۶
- ۷- مقایسه با اسناد بین‌المللی ۵۹۹
- ۸- حقوق ایران ۶۰۱
- ماده ۴۹ (فسخ قرارداد توسط خریدار) ۶۰۳
- ۱- شرح ۶۰۴
- ۲- فسخ قرارداد پس از انقضای مهلت اضافی ۶۰۵
- ۳- بررسی امکان فسخ قرارداد به استناد عدم تسلیم اسناد و مدارک کالا از طریق اعطای مهلت اضافی ۶۰۶
- ۴- دامنه اختیار مشتری در فسخ قرارداد در صورت عدم ایفای تعهد ظرف مهلت اضافی ۶۰۷
- ۵- فسخ قرارداد از سوی خریدار پس از تسلیم کالا ۶۰۹
- ۶- مهلت اعلام فسخ در صورت تأخیر در تسلیم ۶۰۹
- ۷- مهلت اعلام فسخ در موارد غیر از تأخیر در تسلیم ۶۱۰
- ۸- ارتباط زمان معقول برای ارسال اخطار عدم انطباق و اخطار اعلام فسخ ۶۱۱
- ۹- رویه قضایی ۶۱۱
- ۱۰- حقوق ایران ۶۱۵
- ماده ۵۰ (تقلیل ثمن) ۶۱۷
- ۱- شرح ۶۱۷

- ۶۱۹-۲- شرایط استناد به ضمانت اجرای تقلیل ثمن.....
- ۶۱۹-۱-۲- وجود عدم انطباق.....
- ۶۱۹-۱-۱-۲- امکان استناد به تقلیل ثمن در صورت عدم انطباق در مقدار.....
- ۶۱۹-۲-۱-۲- امکان استناد به تقلیل ثمن در صورت تسلیم کالای کاملاً از نوع متفاوت.....
- ۶۲۱-۱-۲-۳- امکان اعمال نسبت به عدم انطباق ناشی از تسلیم اسناد و مدارک غیر منطبق.....
- ۶۲۲-۲- عدم آمادگی بایع به رفع عدم انطباق کالا.....
- ۶۲۲-۳- اخطار تقلیل ثمن.....
- ۶۲۳-۳- نحوه محاسبه تقلیل ثمن.....
- ۶۲۴-۴- زمان و مهلت محاسبه تقلیل ثمن.....
- ۶۲۵-۵- مطالبه توأم تقلیل ثمن و خسارت.....
- ۶۲۷-۶- رویه قضایی.....
- ۶۲۹-۷- مقایسه با اسناد بین‌المللی.....
- ۶۳۰-۸- حقوق ایران.....
- ۶۳۳- ماده ۵۱ (اثر عدم انطباق جزئی کالا یا عدم تسلیم بخشی از کالا).....
- ۶۳۳-۱- شرح.....
- ۶۳۴-۲- ارتباط ماده ۵۱ و ۷۳ کنوانسیون.....
- ۶۳۶-۳- قرارداد قابل تجزیه.....
- ۶۳۷-۴- قرارداد افساطی.....
- ۶۳۸-۵- توسل به ضمانت اجرای پیش‌بینی شده در مواد ۴۶ تا ۵۰ کنوانسیون.....
- ۶۴۳-۷- مقایسه با اسناد بین‌المللی.....
- ۶۴۳-۸- حقوق ایران.....
- ۶۴۵- ماده ۵۲ (آثار تسلیم پیش از موعد و اضافی).....
- ۶۴۵-۱- شرح.....
- ۶۴۶-۲- تسلیم پیش از موعد.....
- ۶۴۶-۱-۲- قبول تسلیم پیش از موعد و اثر آن.....

- ۶۴۷ ..... ۲-۲- رد تسلیم پیش از موعد و اثر آن
- ۶۴۷ ..... ۳- ماهیت قبول تسلیم پیش از موعد
- ۶۴۹ ..... ۴- تسلیم مازاد کالا
- ۶۵۱ ..... ۴-۱- قبول تسلیم مازاد کالا و اثر آن
- ۶۵۱ ..... ۴-۲- رد تسلیم مازاد کالا و اثر آن
- ۶۵۲ ..... ۵- رویه قضایی
- ۶۵۳ ..... ۶- مقایسه با اسناد بین‌المللی
- ۶۵۴ ..... ۱- حقوق ایران

فصل سوم: تعهدات خریدار

- ۶۵۹ ..... ماده ۵۳ (تعهدات خریدار به طور کلی)
- ۶۵۹ ..... ۱- شرح
- ۶۶۰ ..... ۲- وجه پرداخت ثمن
- ۶۵۹ ..... ۳- رویه قضایی
- ۶۶۲ ..... ۴- مقایسه با اسناد بین‌المللی
- ۶۶۲ ..... ۵- حقوق ایران

قسمت اول: تأدیه ثمن

- ۶۶۵ ..... ماده ۵۴ (پرداخت ثمن)
- ۶۶۵ ..... ۱- شرح
- ۶۶۶ ..... ۲- رعایت تشریفات دارای ماهیت تجاری
- ۶۶۷ ..... ۳- رعایت تشریفات دارای ماهیت اداری
- ۶۶۸ ..... ۴- رویه قضایی
- ۶۷۰ ..... ۵- مقایسه اسناد بین‌المللی
- ۶۷۰ ..... ۶- حقوق ایران
- ۶۷۱ ..... ماده ۵۵ (ارزیابی ثمن به قیمت رایج)
- ۶۷۱ ..... ۱- شرح

- ۶۷۳ ..... ۲- ضابطه تعیین ثمن
- ۶۷۳ ..... ۳- ضابطه قیمت رایج
- ۶۷۴ ..... ۴- مکان ارزیابی قیمت رایج
- ۶۷۵ ..... ۵- رویه قضایی
- ۶۷۷ ..... ۶- مقایسه با اسناد بین‌المللی
- ۶۷۸ ..... ۷- حقوق ایران
- ۶۸۱ ..... ماده ۵۶ (تعیین ثمن بر اساس وزن کالا)
- ۶۸۱ ..... ۱- شرح
- ۶۸۲ ..... ۲- مقایسه با اسناد بین‌المللی
- ۶۸۲ ..... ۳- حقوق ایران
- ۶۸۳ ..... ماده ۵۷ (مکان پرداخت ثمن)
- ۶۸۳ ..... ۱- شرح
- ۶۸۴ ..... ۲- مکان تأدیه ثمن بر مبنای انحصار طرفین
- ۶۸۵ ..... ۳- مکان تأدیه در صورت متولد بودن پرداخت به تسلیم کالا یا اسناد
- ۶۸۵ ..... ۴- تأدیه ثمن در محل تجارت بایع
- ۶۸۶ ..... ۵- تغییر محل تجارت
- ۶۸۷ ..... ۶- امکان اعمال ماده ۵۷ به سایر تعهدات پول
- ۶۸۷ ..... ۷- مکان پرداخت ثمن در صورت انتقال حق مطالبه ثمن
- ۶۸۸ ..... ۸- رویه قضایی
- ۶۹۲ ..... ۹- حقوق ایران
- ۶۹۳ ..... ماده ۵۸ (زمان پرداخت ثمن)
- ۶۹۳ ..... ۱- شرح
- ۶۹۴ ..... ۲- ارتباط مکان تسلیم کالا با زمان پرداخت ثمن
- ۶۹۵ ..... ۳- اسناد استیلای کالا
- ۶۹۶ ..... ۴- نوع بازرسی موضوع بند ۳ ماده ۵۸
- ۶۹۸ ..... ۵- رویه قضایی

- ۶- حقوق ایران ۷۰۱
- ماده ۵۹ (عدم وابستگی پرداخت ثمن به مطالبه) ۷۰۳
- ۱- شرح ۷۰۳
- ۲- رویه قضایی ۷۰۴
- ۳- حقوق ایران ۷۰۵

قسمت دوم: قبض کالا

- ماده ۶۰ (مفهوم قبض کالا) ۷۰۷
- ۱- شرح ۷۰۷
- ۲- انجام کلیه اعمال لازم جهت قادر ساختن بایع به تسلیم کالا ۷۰۸
- ۳- تحویل گرفتن کالا ۷۰۸
- ۴- رد کالا ۷۰۹
- ۵- تعهد به همکاری ۷۱۰
- ۶- رویه قضایی ۷۱۲
- ۷- مقایسه با اسناد بین‌المللی ۷۱۴
- ۸- حقوق ایران ۷۱۵

قسمت سوم: ضمانت اجراهای ناشی از نقض قرارداد توسط خریدار

- ماده ۶۱ (اقسام ضمانت‌اجراهای موجود برای فروشنده) ۷۱۷
- ۱- شرح ۷۱۷
- ۲- اجرای اجباری، فسخ و خسارات ناشی از نقض ۷۱۸
- ۳- رابطه بین طرق جبران خسارت ۷۱۹
- ۴- عدم صلاحیت دادگاه در تعیین مهلت اضافی برای ایفای تعهد ۷۲۰
- ۵- رویه قضایی ۷۲۱
- ۶- مقایسه با اسناد بین‌المللی ۷۲۲
- ۷- حقوق ایران ۷۲۳

- ماده ۶۲ (درخواست اجرای عین تعهد خریدار) ۷۲۵
- ۱- شرح ۷۲۵
- ۲- رویه قضایی ۷۲۸
- ۳- حقوق ایران ۷۲۸
- ماده ۶۳ (تعیین مهلت اضافی برای اجرای تعهدات خریدار) ۷۳۱
- ۱- شرح ۷۳۱
- ۲- آثار تعیین مهلت اضافی برای اجرای تعهد ۷۳۲
- ۳- اخطار تعیین مهلت اضافی و زمان نفوذ آن ۷۳۳
- ۴- رویه قضایی ۷۳۴
- ۵- مقایسه با اسناد بین‌المللی ۷۳۴
- ۶- حقوق ایران ۷۳۵
- ماده ۶۴ (فسخ قرارداد توسط فروشنده) ۷۳۷
- ۱- شرح ۷۳۷
- ۲- اعلام فسخ قرارداد تحت قوه فسخ ب ماده (۱) ۶۴ ..... ۷۳۸
- ۳- اعلام فسخ قرارداد در صورت تأخیر ۷۴۰
- ۴- رویه قضایی ۷۴۲
- ۵- حقوق ایران ۷۴۳
- ماده ۶۵ (تعیین مشخصات کالا توسط فروشنده) ۷۴۵
- ۱- شرح ۷۴۵
- ۲- اعتبار قرارداد به رغم واگذاری تعیین مشخصات کالا به خریدار ۷۴۶
- ۳- تعیین مشخصات کالا از سوی بایع به عنوان ضمانت اجرای نقض تعهد مشتری ۷۴۷
- ۴- وضعیت حقوقی تعیین مشخصات کالا از سوی بایع ۷۴۸
- ۵- اخطار تعیین مشخصات توسط بایع طبق بند ۲ ماده ۶۵ ..... ۷۴۹
- ۶- رویه قضایی ۷۵۰
- ۷- مقایسه با اسناد بین‌المللی ۷۵۰

فصل چهارم: انتقال ضمان معاوضی

- ماده ۶۶ (اثر انتقال ضمان معاوضی) ۷۵۳
- ۱- شرح ۷۵۳
- ۲- مفهوم ضمان معاوضی در کنوانسیون ۷۵۵
- ۳- مفهوم تلف و مصادیق آن ۷۵۵
- ۴- مفهوم خسارت و مصادیق آن ۷۵۷
- ۴-۱- خسارت اقتصادی ۷۵۷
- ۴-۲- خسارت ناشی از عدم انطباق ۷۵۸
- ۴-۳- خسارت ناشی از خود کالا ۷۵۹
- ۵- تلف ا خسارت ناشی از فعل ثالث ۷۵۹
- ۶- تلف یا خسارت ناشی از فعل بایع ۷۶۰
- ۷- رویه قضایی ۷۶۲
- ۸- مقایسه با اسناد بین المللی ۷۶۴
- ۹- حقوق ایران ۷۶۴
- ماده ۶۷ (انتقال ضمان معاوضی در قراردادهای بیع متضمن حمل کالا) ۷۶۷
- ۱- شرح ۷۶۷
- ۲- مفهوم تخصیص کالای موضوع قرارداد ۷۶۹
- ۲-۱- طرق تخصیص کالای موضوع قرارداد ۷۶۹
- ۲-۲- اثر تخصیص کالا بر انتقال ضمان معاوضی ۷۷۱
- ۲-۳- تکمیلی یا مستقل بودن حکم بند ۲ ماده ۶۷ ..... ۷۷۴
- ۳- رویه قضایی ۷۷۴
- ۴- مقایسه با اسناد بین المللی ۷۷۶
- ۵- حقوق ایران ۷۷۶
- ماده ۶۸ (انتقال ضمان معاوضی در کالاهای فروخته شده در جریان حمل) ۷۷۹
- ۱- شرح ۷۷۹
- ۲- قلمرو استثنای مقرر در قسمت سوم ماده ۶۸ ..... ۷۸۱

- ۷۸۲ ..... ۳- مقایسه با اسناد بین‌المللی.....
- ۷۸۵ ..... ماده ۶۹ (انتقال ضمان معاوضی در سایر موارد).....
- ۷۸۵ ..... ۱- شرح.....
- ۷۸۶ ..... ۲- قبض کالا در محل تجارت بایع.....
- ۷۸۸ ..... ۳- قبض کالا در محلی غیر از محل تجارت بایع.....
- ۷۸۹ ..... ۴- شرایط انتقال ضمان تحت ماده ۶۹ کنوانسیون.....
- ۷۹۰ ..... ۵- اثر نقض سایر تعهدات غیر از قبض بر انتقال ضمان.....
- ۷۹۱ ..... ۶- روی قضای.....
- ۷۹۱ ..... ۷- مقایسه با اسناد بین‌المللی.....
- ۷۹۲ ..... ۸- حقوق ایران.....
- ماده ۷۰ (اثر نقض اساسی توسط فروشنده بر انتقال ضمان معاوضی) ۷۹۵
- ۷۹۵ ..... ۱- شرح.....
- ۷۹۷ ..... ۲- فسخ قرارداد.....
- ۷۹۸ ..... ۳- درخواست تسلیم جایگزین کالا.....
- فصل پنجم: مقررات مشترک ناخر بر تعهدات فروشنده و خریدار**

قسمت اول: نقض قابل پیش‌بینی در فراداده‌های اقساطی

- ماده ۷۱ (تعلیق اجرای تعهد)..... ۸۰۱
- ۸۰۲ ..... ۱- شرح.....
- ۸۰۴ ..... ۲- مفهوم عدم ایفای بخش اساسی تعهدات.....
- ۸۰۵ ..... ۳- مفهوم عنصر معلوم شدن عدم ایفاء.....
- ۸۰۶ ..... ۴- زمان استفاده از حق تعلیق و طول مدت آن.....
- ۸۰۷ ..... ۵- علل توجیه‌کننده نقض قابل پیش‌بینی.....
- ۸۰۸ ..... ۶- حق متوقف ساختن کالای در جریان حمل.....
- ۸۰۹ ..... ۷- ارسال اخطار تعلیق.....
- ۸۱۰ ..... ۸- آثار ارائه و عدم ارائه تضمین کافی.....

- ۹- رویه قضایی ۸۱۱
- ۱۰- مقایسه با اسناد بین‌المللی ۸۱۳
- ۱۱- حقوق ایران ۸۱۱
- ماده ۷۲ (فسخ پیش از موعد) ۸۱۷
- ۱- شرح ۸۱۷
- ۲- ضابطه حدوث نقض اساسی محتمل ۸۱۹
- ۳- ارسال اخطار مطالبه تضمین ۸۲۰
- ۴- اثر عدم ارسال اخطار مطالبه تضمین ۸۲۲
- ۵- اثر ارائه یا عدم ارائه تضمین کافی از اجرای تعهد ۸۲۲
- ۶- رویه قضایی ۸۲۳
- ۷- مقایسه با اسناد بین‌المللی ۸۲۵
- ۸- حقوق ایران ۸۲۶
- ماده ۷۳ (نقض قراردادهای قسطنطنیه و فسخ آن) ۸۲۹
- ۱- شرح ۸۲۹
- ۲- امکان فسخ قرارداد نسبت به قسط حال شده ۸۳۱
- ۳- شرایط فسخ قرارداد نسبت به اقساط آتی (محتمل) ۸۳۲
- ۱-۳- وقوع نقض حداقل نسبت به یک قسط ۸۳۲
- ۲-۳- احتمال نقض اساسی نسبت به اقساط آتی ۸۳۲
- ۳-۳- اعلام فسخ ظرف مهلت معقول ۸۳۳
- ۴- اعلام فسخ قرارداد نسبت به تمام اقساط ۸۳۳
- ۵- رویه قضایی ۸۳۴
- ۶- مقایسه با اسناد بین‌المللی ۸۳۸
- ۷- حقوق ایران ۸۳۸

قسمت دوم: خسارت

- ماده ۷۴ (شرایط مطالبه خسارت و میزان آن) ۸۴۱
- ۱- شرح ۸۴۱
- ۲- قلمرو ماده ۷۴ کنوانسیون ۸۴۴
- ۳- شرایط مطالبه خسارت ۸۴۵
- ۳-۱- وقوع نقض ۸۴۵
- ۳-۲- ورود خسارت ۸۴۶
- ۳-۳- وعود رابطه علیت ۸۴۶
- ۴- شکل جبران خسارت ۸۴۷
- ۵- قلمرو خسارت قابل مطالبه ۸۴۷
- ۶- انواع خسارت قابل مطالبه ۸۴۸
- ۶-۱- خسارت مثبت و خسارت منفی ۸۴۹
- ۶-۲- خسارت ناشی از عدم اجرا ۸۴۹
- ۶-۳- خسارت فرعی ۸۵۱
- ۶-۴- خسارت تبعی ۸۵۲
- ۶-۵- عدم النفع ۸۵۵
- ۶-۶- مطالبه خسارت غیرمالی ۸۵۶
- ۷- محاسبه خسارت ۸۵۷
- ۸- قاعده قابل پیش بینی بودن ضرر ۸۵۸
- ۹- شروط قراردادی راجع به مسئولیت ۸۶۱
- ۱۰- محل پرداخت خسارت ۸۶۲
- ۱۱- وجه پرداخت خسارت ۸۶۳
- ۱۲- بار اثبات خسارت ۸۶۴
- ۱۳- رویه قضایی ۸۶۵
- ۱۴- مقایسه با اسناد بین المللی ۸۶۷
- ۱۵- حقوق ایران ۸۶۹

ماده ۷۵ (خسارت ناشی از قرارداد جایگزین) ۸۷۳

۱- شرح ۸۷۳

۲- شرایط محاسبه واقعی خسارت ۸۷۵

۱-۲- فسخ قرارداد ۸۷۶

۲-۲- انعقاد معامله جایگزین به طریق معقول ۸۷۶

۳-۲- انعقاد معامله جایگزین ظرف مدت زمان معقول ۸۷۹

۳- تدار خسارت قابل مطالبه ۸۷۹

۴- رویه قضایی ۸۸۱

۵- مقایسه با اسناد بین‌المللی ۸۸۴

۶- حقوق ایران ۸۸۴

ماده ۷۶ (محاسبه خسارت به روش قیمت رایج) ۸۸۹

۱- شرح ۸۸۹

۲- شرایط استناد به روش محاسبه فرضی خسارت ۸۹۱

۳- مفهوم قیمت رایج ۸۹۲

۴- زمان ارزیابی قیمت رایج ۸۹۴

۵- مکان ارزیابی قیمت رایج ۸۹۵

۶- میزان خسارت قابل پرداخت ۸۹۵

۷- رویه قضایی ۸۹۶

۸- مقایسه با اسناد بین‌المللی ۸۹۸

۹- حقوق ایران ۸۹۹

ماده ۷۷ (تکلیف به تقلیل خسارت) ۹۰۱

۱- شرح ۹۰۱

۲- قلمرو قاعده تعهد به تقلیل خسارت ۹۰۴

۳- مفهوم اقدامات معقول برای کاهش خسارات وارده ۹۰۵

۴- آثار قاعده تقلیل خسارت ۹۰۶

۵- هزینه‌های ناشی از انجام تعهد به تقلیل خسارت ۹۰۷

- ۹۰۷ ..... ۶- روبه قضایی
- ۹۱۰ ..... ۷- مقایسه با اسناد بین‌المللی
- ۹۱۱ ..... ۸- حقوق ایران

فصل سوم: بهره

- ۹۱۳ ..... ماده ۷۸ (مطالبه بهره)
- ۹۱۳ ..... ۱- شرح
- ۹۱۴ ..... ۲- شرایط تعلق بهره
- ۹۱۵ ..... ۳- من تعلق بهره
- ۹۱۶ ..... ۴- نرخ بهره
- ۹۱۷ ..... ۵- مطالبه خسارت بر بهره
- ۹۱۷ ..... ۶- امکان مطالبه بهره نسبت به خسارات
- ۹۱۸ ..... ۷- روبه قضایی
- ۹۲۱ ..... ۸- مقایسه با اسناد بین‌المللی
- ۹۲۱ ..... ۹- حقوق ایران

قسمت چهارم: معاف‌تها

- ۹۲۵ ..... ماده ۷۹ (عدم اجرای ناشی از موانع خارجی - سقوط ثالث)
- ۹۲۶ ..... ۱- شرح
- ۹۲۹ ..... ۲- مفهوم موانع خارج از کنترل
- ۹۳۰ ..... ۳- شرایط معافیت
- ۹۳۰ ..... ۱-۳- غیرقابل کنترل بودن
- ۹۳۱ ..... ۲-۳- غیرقابل پیش‌بینی بودن
- ۹۳۲ ..... ۳-۳- غیرقابل اجتناب و دفع بودن
- ۹۳۳ ..... ۴-۳- ارسال اخطار
- ۹۳۴ ..... ۴- شرایط معافیت در صورت دخالت شخص ثالث در اجرای قرارداد
- ۹۳۷ ..... ۵- مانع موقت

- ۹۳۸ ..... ۶- مانع جزئی
- ۹۳۹ ..... ۷- آثار حقوقی معافیت
- ۹۴۱ ..... ۸- مسائل خاص مطروحه در ماده ۷۹
- ۹۴۱ ..... ۸-۱- معافیت و تسلیم کالای غیر منطبق
- ۹۴۲ ..... ۸-۲- معافیت و درخواست اجرای عین تعهد
- ۹۴۳ ..... ۸-۳- امکان اعمال ماده ۷۹ در وضعیت هاردشیب
- ۹۴۵ ..... ۹- رویه قضایی
- ۹۴۹ ..... ۱۰- مقایسه با اسناد بین‌المللی
- ۹۵۲ ..... ۱۱- حقوق ایران
- ۹۵۵ ..... ماده ۸۰ (عدم اجرای ناشی از اقدام متعهدله)
- ۹۵۵ ..... ۱- شرح
- ۹۵۶ ..... ۲- شرایط معافیت طبق ماده ۸۰
- ۹۵۸ ..... ۳- امکان اعمال ماده ۸۰ در موارد مسئولیت مشترک
- ۹۶۰ ..... ۴- آثار حقوقی معافیت موضوع ماده ۸۰
- ۹۶۱ ..... ۵- تمایز ماده ۸۰ با ماده ۷۷
- ۹۶۳ ..... ۶- تمایز ماده ۸۰ با ماده ۷۹
- ۹۶۴ ..... ۷- رویه قضایی
- ۹۶۶ ..... ۸- مقایسه با اسناد بین‌المللی
- ۹۶۷ ..... ۹- حقوق ایران

قسمت پنجم: آثار فسخ

- ۹۶۹ ..... ماده ۸۱ (پایان تعهدات و استرداد تعهدات اجراء شده)
- ۹۶۹ ..... ۱- شرح
- ۹۷۲ ..... ۲- ماهیت فسخ قرارداد
- ۹۷۳ ..... ۳- آثار فسخ قرارداد
- ۹۷۴ ..... ۴- ماهیت رابطه استردادی
- ۹۷۵ ..... ۵- مسائل مربوط به استرداد

- ۹۷۵ ..... ۱-۵- کیفیت استرداد
- ۹۷۶ ..... ۲-۵- همزمانی استرداد
- ۹۷۷ ..... ۳-۵- مکان استرداد
- ۹۷۸ ..... ۴-۵- زمان استرداد
- ۹۷۸ ..... ۵-۵- هزینه‌های استرداد
- ۹۷۹ ..... ۶-۵- ضمان تلف قبل از استرداد
- ۹۸۰ ..... ۶- رویه قضایی
- ۹۸۲ ..... ۷- مقایسه با اسناد بین‌المللی
- ۹۸۵ ..... ۸- حقوق ایران
- ماده ۸۲ (از دست دادن حق فسخ یا درخواست کالای جایگزین) ۹۸۷
- ۱- شرح ۹۸۷
- ۲- استثنائات وارد بر قاعده کلی مقرر در بند ۱ ماده ۸۲ ..... ۹۸۹
- ۱-۲- غیرقابل استناد بودن عدم امکان استرداد به فعل یا ترک فعل
خریدار ۹۸۹
- ۲-۲- فساد یا از بین رفتن کالا به سبب بازرسی موضوع ماده ۳۸ ..... ۹۸۹
- کنوانسیون ۹۹۰
- ۳-۲- عدم امکان استرداد به واسطه سایر علل ۹۹۱
- ۳- رویه قضایی ۹۹۳
- ۴- مقایسه با اسناد بین‌المللی ۹۹۴
- ۵- حقوق ایران ۹۹۴
- ماده ۸۳ (بقای ضمانت‌اجراهای دیگر برای خریدار) ۹۹۷
- شرح ۹۹۷
- ماده ۸۴ (پرداخت بهره و استرداد منافع ناشی از تعهدات اجراء شده) ۹۹۹
- ۱- شرح ۹۹۹
- ۲- پرداخت بهره ثمن دریافت شده ۱۰۰۰
- ۳- استرداد منافع حاصله از کالا ۱۰۰۱

- ۴- رویه قضایی ۱۰۰۲
- ۵- حقوق ایران ۱۰۰۳

قسمت ششم: محافظت کالا

ماده ۸۵ (تکلیف به محافظت از کالا توسط فروشنده) ۱۰۰۵

- ۱- شرح ۱۰۰۵
- ۲- انجام اقدامات معقول برای حفظ کالا ۱۰۰۷
- ۳- ماهیت تعهد به حفظ کالا و اثر آن ۱۰۰۸
- ۴- مدت زمان حفظ کالا، هزینه آن و حق حبس فروشنده ۱۰۰۸
- ۵- رویه قضایی ۱۰۰۹
- ۶- حقوق ایران ۱۰۱۰

ماده ۸۶ (تکلیف خریدار به تصرف و محافظت از کالا) ۱۰۱۳

- ۱- شرح ۱۰۱۳
- ۲- تعهد به حفظ کالا پس از دریافت یا قبض آن ۱۰۱۴
- ۳- تعهد به حفظ کالا قبل از قبض آن ۱۰۱۶
- ۴- رویه قضایی ۱۰۱۶
- ۵- حقوق ایران ۱۰۱۸

ماده ۸۷ (محافظت کالا از طریق ثالث) ۱۰۱۹

- ۱- شرح ۱۰۱۹
- ۲- حقوق ایران ۱۰۲۰

ماده ۸۸ (بازفروش کالا) ۱۰۲۱

- ۱- شرح ۱۰۲۱
- ۲- ماهیت بازفروش کالا ۱۰۲۲
- ۳- مفهوم طرق مقتضی ۱۰۲۳
- ۴- ضرورت ارسال اخطار به طرف مقابل ۱۰۲۴
- ۵- الزام به بازفروش کالا ۱۰۲۵

- ۶- هزینه‌های ناشی از بافروش کالا..... ۱۰۲۵
- ۷- معیار قیمت بافروش کالا..... ۱۰۲۶
- ۸- رویه قضایی..... ۱۰۲۶
- ۹- حقوق ایران..... ۱۰۲۷

بخش پنجم: مقررات نهایی

- ماده ۸۹ (امین کنوانسیون)..... ۱۰۲۹
- ماده ۹۰ (ارتباط کنوانسیون با موافقتنامه‌های بین‌المللی دیگر)..... ۱۰۲۹
- شرح..... ۱۰۲۷
- ماده ۹۱ (امضاء و تصویب کنوانسیون و الحاق به آن)..... ۱۰۳۳
- ماده ۹۲ (الحاق جزئی)..... ۱۰۳۵
- شرح..... ۱۰۳۵
- ماده ۹۳ (اعمال کنوانسیون در کشورهای متشکل از ایالات مختلف)..... ۱۰۳۷
- شرح..... ۱۰۳۷
- ماده ۹۴ (اعمال کنوانسیون در کشورهای نظام حقوقی یکسان یا مشابه)..... ۱۰۳۹
- شرح..... ۱۰۳۹
- ماده ۹۵ (استثنای بند ب ماده ۱ کنوانسیون)..... ۱۰۴۱
- شرح..... ۱۰۴۱
- ماده ۹۶ (محدودیت اصل رضایی بودن قرارداد)..... ۱۰۴۳
- شرح..... ۱۰۴۳
- ماده ۹۷ (اعلامیه‌ها و نفوذ آنها)..... ۱۰۴۵
- شرح..... ۱۰۴۵
- ماده ۹۸ (قلمرو رزرو)..... ۱۰۴۷
- شرح..... ۱۰۴۷

ماده ۹۹ (زمان نفوذ کنوانسیون) ۱۰۴۹

شرح ۱۰۵۰

ماده ۱۰۰ (قلمرو زمانی) ۱۰۵۱

شرح ۱۰۵۱

ماده ۱۰۱ (رد کنوانسیون) ۱۰۵۳

شرح ۱۰۵۳

فهرست منابع ۱۰۵۵

پیشگفتار

در میان همه عواملی که ساکنین کره خاکی را به هم پیوند زده و دهکده جهانی را ایجاد کرده است، بی تردید تجارت بین‌الملل از مهمترین آنها به شمار می‌رود. نیازهای غیر قابل انکار شهروندان کشورها به یکدیگر برای رفع احتیاجات خود از یک سو و سهم بزرگ اقتصاد در بهبود زندگی مردم از سوی دیگر سبب توسعه تجارت بین‌الملل را اقدسی نقاط جهان گردیده و تجار و بازرگانان را به یکدیگر مرتبط ساخته است. بدین است روابط بازرگانی بین‌المللی آثار و نتایج حقوقی در پی دارد و برای حل معضلات و مشکلات ناشی از روابط میان تجار در عرصه بین‌المللی، حقوق داخلی متبوع هیچ یک از طرفین قرارداد، بر عنوان روشی مناسب مد نظر نبوده و همیشه جنجال برانگیز بوده است. طرفی که قوی‌تر است، معمولاً برنده این بازی است و قانون خود را حاکم می‌کند، ولی این پایان کار نیست و مشکلات از این پس شروع می‌شود. عدم آشنایی بازرگانان و حتی وکلای متخصص آنان به حقوق داخلی متبوع طرف مقابل قرارداد، سرآغاز این ماجراست. تفاوت مفاهیم و نهادهای حقوق داخلی نیز مشکل دیگری است که به ارتباط تجاری میان بازرگانان خال وارد می‌کند و مانع توسعه تجارت بین‌الملل است. چندین دهه است که تلاشهای مساعری صورت گرفته است تا با تدوین قواعدی فراملی به این معضلات پایان داده شود. به یقین کنوانسیون بیع بین‌المللی کالا مصوب ۱۹۸۰ وین مهمترین و درخشانترین فعالیت در عرصه هماهنگ‌سازی و تدوین قواعد فراملی در حوزه حقوق قراردادها است. کنوانسیون توانسته است مدعاه بازرگانان و مشاوران تخصصی آنان را تا حدود زیادی مرتفع نماید، چرا که امروزه زبان کنوانسیون، به عنوان زبان مشترک و پل ارتباطی میان آنان محسوب می‌شود.

با در نظر گرفتن اینکه کنوانسیون مورد مطالعه ناظر بر قرارداد بیع بین‌المللی است که از لحاظ آماری بیشترین مصداق قراردادهای تجاری بین‌المللی را تشکیل می‌دهد،

می‌توان به اهمیت آن پی برد. تعبیر مشهور این است که اگر تجارت جهانی را به یک خودرو تشبیه کنیم، بی‌تردید یکی از چهار چرخ آن، کنوانسیون بیع بین‌المللی کالا است. ایران هنوز به این کنوانسیون ملحق نشده است، ولی الحاق به آن می‌تواند نه تنها در توسعه تجارت بین‌الملل مؤثر باشد، به ارتقای نظام حقوق داخلی ایران نیز منجر خواهد شد. عدم الحاق کشور ما به کنوانسیون، حقوقدانان و تجار ما را از زبان کنوانسیون دور ساخته است. زبان مشترکی که حقوقدانان کشورهای پیشرفته به آن آشنا هستند و می‌توانند در مرحله انعقاد و اجرای قرارداد بیع بین‌المللی و همچنین در مرحله وقوع اختلاف به نفع خود از آن بهره‌برداری نمایند.

با درک این واقعیت که ادبیات حقوقی ما نیاز به بررسی بیشتر کنوانسیون دارد، تألیف اثر حاضر از سال ۱۳۸۹ با جمع‌آوری منابع و آرای قضایی و نظریات شورای مشورتی و دیدگاه حقوقدانان، شارحین مرجع کنوانسیون آغاز گردید. در میان تمام شروحی که بر کنوانسیون نگاشته شده است، دو روش و سبک متفاوت دیده می‌شود. یک شیوه به تحلیل موضوعی که واکاوی می‌پردازد و در شیوه دیگر، مواد آن به ترتیب مورد شرح و بررسی قرار می‌گیرد که این روش دارای مزایایی از جمله سهولت دسترسی به موضوعات کاربردی مواد است. اثر حاضر شیوه دوم را برگزیده است.

به رغم تمام کاستی‌ها و نواقصی که این کتاب دارد، می‌توان به چند ویژگی آن اشاره نمود. تنوع استفاده و بهره‌گیری از آخرین تحولات و دکترا، حقوقی، خصیصه بارز آن است و بیش از صدها کتاب، مقاله و نظریات مشورتی در تحلیل مواد کنوانسیون مورد بررسی و استفاده قرار گرفته است. خصوصیت دیگر اثر حاضر آن است که ذیل هر یک از مواد کنوانسیون، تعدادی از آرای صادره از سوی محاکم داخلی کشورها و دیوانهای داوری ذکر شده است تا مخاطبین کتاب علاوه بر جنبه نظری، با کاربردهای کنوانسیون در عمل نیز آشنا گردیده و برخی از رویه‌های قضایی موجود را ملاحظه نمایند، با این توضیح که رویه‌های مورد نظر بیانگر دیدگاه نگارندگان کتاب حاضر نیست. همچنین ذیل هر یک از مواد تا حد امکان اسناد مهم بین‌المللی راجع به قراردادها مانند اصول

قراردادهای بازرگانی بین‌المللی و اصول حقوق قراردادهای اروپا و طرح چارچوب مشترک مرجع مورد مقایسه قرار گرفته است.

هدف دیگری که از تألیف اثر حاضر دنبال می‌شده است، بررسی وضعیت الحاق ایران به کنوانسیون مزبور بوده است و در این راستا حقوق ایران نیز یکی دیگر از محورهای تطبیق در نظر گرفته شده است. به طور کلی می‌توان گفت که پیوستن ایران به کنوانسیون مزبور با هیچ یک از مبانی مسلم حقوقی و فقهی ما منافات ندارد، هر چند که در برخی از موارد موضع حقوق ایران با دیدگاه کنوانسیون یکسان نیست.

گفتنی است در خلال اثر حاضر با رجوع به متون رسمی کنوانسیون ملاحظه گردید که ترجمه فارسی آن که سابقاً از سوی دفتر خدمات حقوقی بین‌المللی ارائه شده است، با ایراداتی در ترجمه آن به این منظور متن کنوانسیون به دقت و با مقایسه متون انگلیسی، فرانسوی، عربی، ترکی آن به فارسی ترجمه شده است که فایل الکترونیکی آن در پایگاه علمی اطلاعاتی کنوانسیون در دانشگاه Pace نیویورک قابل دسترسی است. در انجام این اثر که قریب بیست سال به طول انجامیده است، آقای فرشاد رحیمی، پژوهشگر حقوق تجارت بین‌الملل در دانشگاه دنور آمریکا به عنوان محقق توانا، سختکوش و دقیق همراه و یاور اینجانب بوده است که بر خود فرض می‌دانم از زحمات و تلاشهای ایشان قدردانی نمایم. همچنین از مدیران و سرمدنشراتی شهردانش که اثر حاضر را به زیور طبع آراستند، سپاسگزارم.

ابراهیم معاریان

تابستان ۱۳۹۳

مقدمه

وجود نظام‌های حقوقی مختلف همواره به عنوان مانعی برای رشد و توسعه تجارت بین‌المللی تلقی گردیده است. به همین علت از دهه‌ها پیش اقداماتی برای هماهنگ‌سازی و یکسان‌سازی حقوق به ویژه در زمینه قراردادهای در سطح ملی، قاره‌ای و جهانی انجام گرفته است. به عنوان نمونه می‌توان به قانون متحدالشکل تجارت آمریکا^۱، اصول قراردادهای بازرگانی بین‌المللی^۲، اصول حقوق قراردادهای اروپا^۳، طرح چارچوب مشترک مرجع و کنوانسیون بیع بین‌المللی کالا مصوب ۱۹۸۰ وین^۴ اشاره نمود. فرایند هماهنگ‌سازی و یکسان‌سازی حقوق قراردادهای حاصل دهها سال مطالعه و تحقیق در مسائل گوناگون بوده است و از آنجایی که در چنین فرایندی نمایندگان نظام‌های حقوقی مختلف حضور داشته‌اند، روند توسعه حقوق متحدالشکل با آهنگی یکنواخت پیش نرفته است، به نحوی که در برهه‌ای از زمان اقدامات انجام گرفته با موفقیت چشمگیری همراه نبوده است و در مرحله‌ای دیگر به چنان نقطه‌ای از موفقیت رسیده است که تحسین و تعجب همگان را برانگیزد.

راههای مختلفی در تحصیل هماهنگی و یکسان‌سازی حقوق وجود دارد و در نحوه طبقه‌بندی طرق مزبور میان حقوقدانان اتفاق نظر وجود دارد، اما در یک طبقه‌بندی کلی می‌توان آن را به حقوق سخت (Hard Law) و حقوق نرم (Soft Law) تقسیم‌بندی کرد. از جمله مصادیق حقوق سخت می‌توان به کنوانسیون سازمان ملل متحد راجع به قراردادهای بیع بین‌المللی کالا مصوب ۱۹۸۰ وین، کنوانسیون ۱۹۵۸ نیویورک راجع به

-
1. Uniform Commercial Code (UCC)
  2. The UNIDROIT Principles of International Commercial Contracts (UPICC)
  3. The Principles Of European Contract Law (PECL)
  4. Draft Common Frame of Reference (DCFR)
  5. United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods (1980 Vienna)

شناسایی و اجرای احکام داوری خارجی^۱ و عرفها و رویه متحدالشکل اعتبارات اسنادی^۲ اشاره نمود.^۳ در بیان مصادیق حقوق نرم نیز می‌توان به اصول قراردادهای بازرگانی بین‌المللی، اصول حقوق قراردادهای اروپا و قواعد نمونه آنسیترال راجع به داوری تجاری بین‌المللی اشاره نمود.

علل مختلفی ضرورت توجه به هماهنگ‌سازی و یکسان‌سازی حقوق قراردادهای را توجیه می‌کند که به نحو اجمال می‌توان به برخی از آنها اشاره نمود. بدیهی است که تجارت به خصوص در سطح بین‌المللی امری پیچیده است که موفقیت در آن تا حدود زیادی به قابل پیش‌بینی بودن آثار ناشی از انجام تجارت بستگی دارد. به عبارت دیگر طرفین یک قرارداد بین‌المللی ضروری می‌بینند که پیشاپیش از نتایج حقوق و تعهدات ناشی از معاملات آبی خود آگاهی یابند تا بتوانند به نحو مطلوب تجارت خود را مدیریت نمایند. چنین امری توجه به تنوع احکام مقرر در نظام‌های حقوقی مختلف بسیار دشوار می‌گردد، زیرا، نااهلی دنیای قواعد و رویه قضایی نظام‌های حقوقی کشور دیگر بسیار دشوار و پرهزینه است و آنگهی برخی از مفاهیم پذیرفته شده در یک نظام حقوقی، اساساً در نظام حقوقی دیگر اساسی نشده است و همین امر به بروز مشکلاتی در روابط حقوقی طرفین قرارداد منجر می‌گردد.

همچنین یکی از ویژگی‌های تجارت، اصل سرعت است، بدین معنی که رقابت در دنیای تجارت مستلزم اقداماتی است که در سریع‌ترین زمان ممکن انجام یافته و تصمیمات لازم در کوتاه‌ترین زمان اتخاذ گردد؛ این امر همان‌جایی که نظام‌های حقوقی مختلف به طور بالقوه می‌تواند بر موضوع واحد اعمال گردد، بسیار دشوار می‌شود. زیرا حل و فصل دعوا مستلزم توسل به مقررات حقوق بین‌الملل خصوصی است که به علت

1. The 1958 New York Convention for the Recognition and Enforcement of Foreign Arbitral Awards.
2. Uniform Customs and Practice for Documentary Credits (UCP 600)
3. I. L. Mistelis, *Is Harmonisation a Necessary Evil? The Future of Harmonisation and New Sources of International Trade Law*, in I Fletcher, L. Mistelis & M Cremona (eds), *Foundations and Perspectives of International Trade Law*, (Sweet & Maxwell 2001), p.17.

پیچیدگی‌های خاص این شاخه از حقوق، حل اختلاف عملاً در طی زمان طولانی انجام می‌پذیرد. بنابراین وجود حقوق متحدالشکل می‌تواند توسل به مقررات حقوق بین‌الملل خصوصی را تا حدود زیادی کاهش دهد. بر اساس همین دلایل و نیازها بوده است که برای رفع موانع رشد تجارت بین‌الملل، هماهنگ‌سازی حقوق قراردادهای بین‌المللی به عنوان یک نیاز اساسی تلقی شده است.

تلاش‌ها برای هماهنگ‌سازی حقوق حاکم بر قراردادهای بیع در سطح بین‌المللی نیز در سال ۱۹۶۱ زیر نظر مؤسسه بین‌المللی تازه تأسیس وحدت حقوق خصوصی رم (UNIDROIT) آغاز شد. در سال ۱۹۲۸، استاد برجسته اتریشی به نام ارنست رابل^۱ به مؤسسه مزبور پیشنهاد کرد تا هماهنگ‌سازی حقوق حاکم بر قراردادهای بیع بین‌المللی را به عنوان اولین پروژه در دستور کار خود قرار دهد. یکسال بعد رابل گزارش اولیه را به مؤسسه ارسال کرد و مؤسسه مزبور در سال ۱۹۳۰ کمیته‌ای را برای تحقیق در حقوق متحدالشکل حاکم بر قراردادهای بیع کلف نمود. بین سالهای ۱۹۳۰ تا ۱۹۳۴ کمیته مزبور ۱۱ بار تشکیل جلسه داد و در سال ۱۹۳۴، پیش‌نویس اولیه آماده گردید. پس از اظهار نظرات و تفاسیر کشورهای عضو جامعه ملل، شورای حاکم مؤسسه در سال ۱۹۳۹ نسخه اصلاحی پیش‌نویس را تصویب کرد. پس از جنگ جهانی از جنگ جهانی دوم، کار هماهنگ‌سازی حقوق حاکم بر قراردادهای بیع بین‌المللی مجدداً از سر گرفته شد و در سال ۱۹۵۱ کشور هلند کنفرانسی را در لاهه برگزار کرد و کمیته ویژه‌ای را برای ادامه کار بر روی پیش‌نویس منصوب کرد. کمیسیون ویژه دو پیش‌نویس ارائه نمود که به طور کلی مورد تأیید مقامات علاقه‌مند قرار گرفت و کنفرانس در استانبول در سال ۱۹۶۴ در لاهه برگزار شد و دو کنوانسیون مورد تصویب قرار گرفت که عبارت بودند از کنوانسیون مربوط به حقوق متحدالشکل حاکم بر تشکیل قراردادهای بیع بین‌المللی کالا^۲ و کنوانسیون مربوط به حقوق متحدالشکل بیع بین‌المللی.^۳ هر دو کنوانسیون در

1. Ernst Rabel

2. The Convention on a Uniform Law on the Formation of Contracts for the International Sale of Goods (ULF)

3. The Convention on a Uniform Law of International Sales (ULIS)

سال ۱۹۷۲ لازم الاجرا شد، اما بدلیل اینکه تنها ۹ کشور متعاقد آنها را اجرا کردند و در تجارت بین‌الملل چندان مورد استقبال قرار نگرفت، موفقیت‌آمیز نبودند.^۱

در حالی که فرایند تصویب ULIS و ULF همچنان در جریان بود، بازیگر جدیدی با نام آنسیترال^۲ وارد عرصه هماهنگ‌سازی حقوق تجارت بین‌الملل گردید. آنسیترال در سال ۱۹۶۶ توسط مجمع عمومی سازمان ملل به منظور توسعه استمراری یکسان‌سازی و هماهنگ‌سازی حقوق تجارت بین‌الملل ایجاد شد. آنسیترال پس از مشاوره با کشورهای عضو سازمان ملل و ارزیابی آنها از هر دو کنوانسیون لاهه، در سال ۱۹۶۸ به منظور اصلاح کنوانسیونهای مذکور و با هدف ایجاد متن جدیدی که بتواند از شانس بیشتری برای پذیرش جهانی برخوردار باشد، گروه کاری ایجاد کرد. گروه کاری در سال ۱۹۷۸، کنوانسیون پیش‌نویس نیویورک^۳ آماده کرد که شامل مقررات حاکم بر تسکین فرار ادعای بیع و حقوق و تعهدات ناشی از آن بود. در همان سال سازمان ملل، کنفرانس دیپلماتیکی را در این خصوص تشکیل داد. کنفرانس دیپلماتیک در بهار سال ۱۹۸۰ در ژنوا تشکیل شد. پس از بررسی‌های دقیق و ژرف و اعمال برخی از اصلاحات نسبت به پیش‌نویس نیویورک، کنفرانس نهایتاً در سال ۱۹۸۰ کنوانسیون سازمان ملل راجع به قرارداد بیع بین‌المللی را تصویب کرد.^۴

کنوانسیون مزبور به عنوان موفق‌ترین سند بین‌المللی در حوزه قراردادها توصیف می‌شود، زیرا در حال حاضر ۸۴ کشور به کنوانسیون مزبور ملحق شده‌اند که بیش از دو سوم تجارت جهانی را در اختیار دارند^۵ و سند مزبور در حد وسیعی توسط دیوان‌های داوری و محاکم ملی به عنوان جامع‌ترین حقوق حاکم بر قراردادها- بیع بین‌المللی

1. P Huber & A Mullis, *The CISG: A New Text book for Students and Practitioners*, (Sellier 2007), p. 2.

2. The United Nations Commission on International Trade Law (UNCITRAL)

3. New York Draft

4. P Huber & A Mullis, *op. cit.*, p. 3.

۵- کشورهای برزیل و بحرین و کنگو و گویان جزو آخرین کشورهایی هستند که به کنوانسیون مزبور ملحق شده‌اند.

اعمال می‌گردد.^۱ کنوانسیون در برخی از کشورها مانند آلمان برای صادرکنندگان کالا بیش از قانون داخلی جذابیت دارد. در کشور آلمان حدود ۸۰ درصد معاملات تجاری خارجی با تجاری انجام می‌یابد که محل تجارتشان در کشورهای متعاقد قرار دارد و عملاً کنوانسیون بر تمام معاملات صادرکنندگان آلمانی اعمال می‌گردد.^۲

علی‌رغم موفقیت‌ها و مزایایی که کنوانسیون حاضر دارد، حقوقدانان به وجود برخی از معایب نیز اذعان دارند که از جمله آن‌ها می‌توان به کار سخت اصلاح و تغییر مقررات آن به علت معاهده بودن آن اشاره نمود.^۳

موضوع کتاب حاضر بررسی احکام و مواد کنوانسیون از منظر دکترین حقوقی و رویه قضایی بین‌المللی است. همچنین مواد کنوانسیون با اسناد بین‌المللی مرتبط نیز مورد مقایسه قرار گرفته است. این مقایسه از سه جهت حائز اهمیت است. اول اینکه چنین مقایسه‌ای می‌تواند نفوذ قوت و اثربخشی کنوانسیون را آشکار سازد. دوم اینکه از لحاظ نظری می‌توان با مقایسه کنوانسیون و اسناد بین‌المللی دیگر به مناسبترین قواعد و احکام پی برد و در امر قانونگذاری معیارها و برداری قرار داد. سوم آنکه از لحاظ عملی تحت شرایطی می‌توان برای پر کردن برخی از خلاءهای کنوانسیون از سایر اسناد بین‌المللی بهره گرفت و بنابراین مقایسه احکام کنوانسیون با سایر اسناد از این جهت نیز می‌تواند مفید واقع شود.

دولت ایران هنوز به کنوانسیون مزبور ملحق نشده است، با این وجود توجه حقوقدانان و پژوهشگران ایرانی به کنوانسیون مزبور طی سال‌های اخیر افزایش یافته است. در این تحقیق مواد کنوانسیون با احکام و قواعد پذیرفته شده در حقوق ایران نیز مورد مقایسه قرار گرفته است. یکی از فواید مطالعه تطبیقی بررسی امکان الحاق ایران به کنوانسیون از طریق شناسایی موارد اشتراک و افتراق میان آنهاست. با اینکه در

1. F Ferrari, *What Sources of Law for Contracts for the International Sale of Goods? Why One has to look Beyond the CISG*, (International Review of Law and Economics 2005), p. 314.
2. B Piltz, *New Developments in the CISG*, (Vindobona Journal of International Commercial Law & Arbitration 2007), p. 133.
3. P P Viscasillas, *Applicable Law, the CISG and the Future Convention on International Commercial Contracts*, (Villanova Law Review 2013), Vol. 58, p. 733.

مواردی میان دو سیستم مورد مقایسه تفاوت وجود دارد، اما وجوه افتراق مبنایی نیست و پذیرش کنوانسیون نه تنها با اصول و مبنای حقوقی پذیرفته شده در حقوق ایران منافاتی ندارد، بلکه ورود مفاهیم جدید کنوانسیون به حقوق داخلی اسباب ارتقای حقوق داخلی را فراهم خواهد ساخت. اگر بپذیریم که حقوق قراردادهای حقوق ناشی از عرف میان تجار است، پذیرش کنوانسیون قابلیت توجه خواهد داشت.

گفتنی است که اولین ترجمه غیررسمی فارسی از کنوانسیون مزبور در سال ۱۳۶۷ توسط دفتر خدمات حقوقی بین‌المللی ارائه شده است.^۱ با این حال به دلیل اینکه ترجمه مزبور ناوی اشکالاتی بوده است، در خلال تألیف اثر حاضر، ترجمه فارسی دیگری از کنوانسیون تدارک دیده شده است و ایرادات وارد بر متن فارسی قبلی به صورت پاورقی توضیح داده شده است.^۲

۱. به مجله دفتر خدمات حقوقی بین‌المللی (ش ۹) رجوع شود.

۲. ابراهیم شعاریان و فرشاد رحیمی، ترجمه فارسی کنوانسیون بیع بین‌المللی کالا، رک: